

Man anmelder da vold?

En analyse af ændringer i anmeldelsestilbøjeligheden for vold

Balvig, Flemming; Kyvsgaard, Britta

Publication date:
2009

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Balvig, F., & Kyvsgaard, B. (2009). *Man anmelder da vold? En analyse af ændringer i anmeldelsestilbøjeligheden for vold*. Museum Tusculanum.

Man anmelder da vold?

En analyse af ændringer i anmeldelsestilbøjeligheden for vold

Af

Flemming Balvig & Britta Kyvsgaard

Februar 2009

**Københavns Universitet * Justitsministeriet
Det Kriminalpræventive Råd * Rigspolitichefen**

1. Indledning

Der er stærke indikationer på, at det de sidste årtier er blevet mere almindeligt at anmelde den vold, man udsættes for, til politiet. Da man gennemførte de første voldsofferundersøgelser i Danmark i begyndelsen af 1970'erne,¹ fremgik det af disse, at mere end 8 ud af hver 10, der havde oplevet sig udsat for vold, ikke var gået til politiet. Vold var i vid udstrækning noget, man fandt sig i som en del af det at være til og have med andre mennesker at gøre, eller som man klarede selv uden myndighedernes indblanding.

De offerundersøgelser, der er foretaget i indeværende årtusinde, viser, at det stadig er det mest almindelige, at mennesker, der oplever sig udsat for vold, ikke anmelder det til politiet – men nu er det er tæt ved halvdelen, der gør det. Anmeldelsestilbøjeligheden for vold synes i de sidste tre til fire årtier i gennemsnit at være steget med mellem en halvt og et helt procentpoint om året.

Det er interessant, at det ikke vakte nogen særlig opmærksomhed, at anmeldelsestilbøjeligheden var så lav, som tilfældet var, i 1970'erne, da disse oplysninger kom frem, mens den relativt høje anmeldelsestilbøjelighed i indeværende årtusinde giver anledning til udbredt bekymring omkring de mange skjulte og ikke-politianmeldte voldstilfælde. Det i sig selv tyder på, at såvel holdningen til vold som holdningen til, hvordan der skal reageres på vold, kan have ændret sig i samfundet.

Det store og afgørende spørgsmål er imidlertid, om den øgede anmeldelsestilbøjelighed alene er et udtryk for, at volden har ændret karakter, og/eller om der er tale om en anderledes reaktion på at blive udsat for vold? Hvis vi eksempelvis forestiller os, at der et givet år findes to typer vold, A og B, hvor A udgør 80 pct. af al vold og B 20 pct., og hvor anmeldelsestilbøjeligheden for A er 10 pct. og for B 50 pct., så vil den samlede anmeldelsestilbøjelighed i dette år være 18 pct. Et antal år senere har udviklingen ført til, at det nu er B, der udgør 80 pct. af den samlede vold, mens anmeldelsestilbøjeligheden for de enkelte voldstyper ikke har ændret sig. Den samlede anmeldelsestilbøjelighed vil så være steget til 42 pct.

Er det da (alene) sådanne forskydninger i voldens karakter, der forklarer den stigende anmeldelsestilbøjelighed?

2. Stigning i anmeldelsestilbøjeligheden 1995-96 til 2005-08

Hidtil har der ikke foreligget de nødvendige data til med rimelighed sikkerhed at vurdere denne mulighed. Med gennemførelsen af de første store offerundersøgelser i 1995-96 og gentagelse af disse årligt siden 2005 er det samlede sammenlignelige materiale af offerundersøgelser nu imidlertid blevet af en sådan størrelsesorden, at vi – for perioden fra 1995-96 og 2005-08 – kan analysere

---

¹ Den første blev foretaget i Danmark i 1971, se Preben Wolf: "Vold i Danmark og Finland 1970/71. En sammenligning af voldsofre. Projekt NOXA", Forskningsrapport nr. 1 til Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi (stencil).

os et stykke ind i problemstillingen uden *hele* tiden at bevæge os på alt for gyngende grund. Der er nu i alt interviewet næsten 72.000 repræsentativt udvalgte danskere mellem 16 og 74 år og derover jævnt fordelt hen over årene 1995, 1996, 2005, 2006, 2007 og 2008, jf. tabel 1. Af dem har 1.271 berettet, at de inden for det seneste år forud for udspørgningstidspunktet har oplevet sig udsat for vold, og 522 af disse har anmeldt det til politiet.²

Tabel 1. Antal udspurgte i offerundersøgelserne 1995-96 og 2005-08, herunder hvor mange der har oplevet sig udsat for vold, og hvor mange af disse der har politianmeldt det (i absolutte tal og procent)

	1995-96	2005-08	Alle
Antal udspurgte	25.254	46.581	71.890
Antal der har oplevet sig udsat for vold	425	846	1.271
Antal heraf som har svaret på, om de har politianmeldt volden	425	833	1.258
Antal heraf som har politianmeldt volden	154	368	522
Pct. af de, der har oplevet sig udsat for vold, som har politianmeldt volden ⁺	36 %	44 %	42 %

² "Anmeldelser" inkluderer forhold, hvor politiet ifølge offeret har fået kendskab til volden på anden vis end ved offerets anmeldelse.

⁺ $\chi^2 = 7,313$, $f = 1$, $p = 0,007$ **

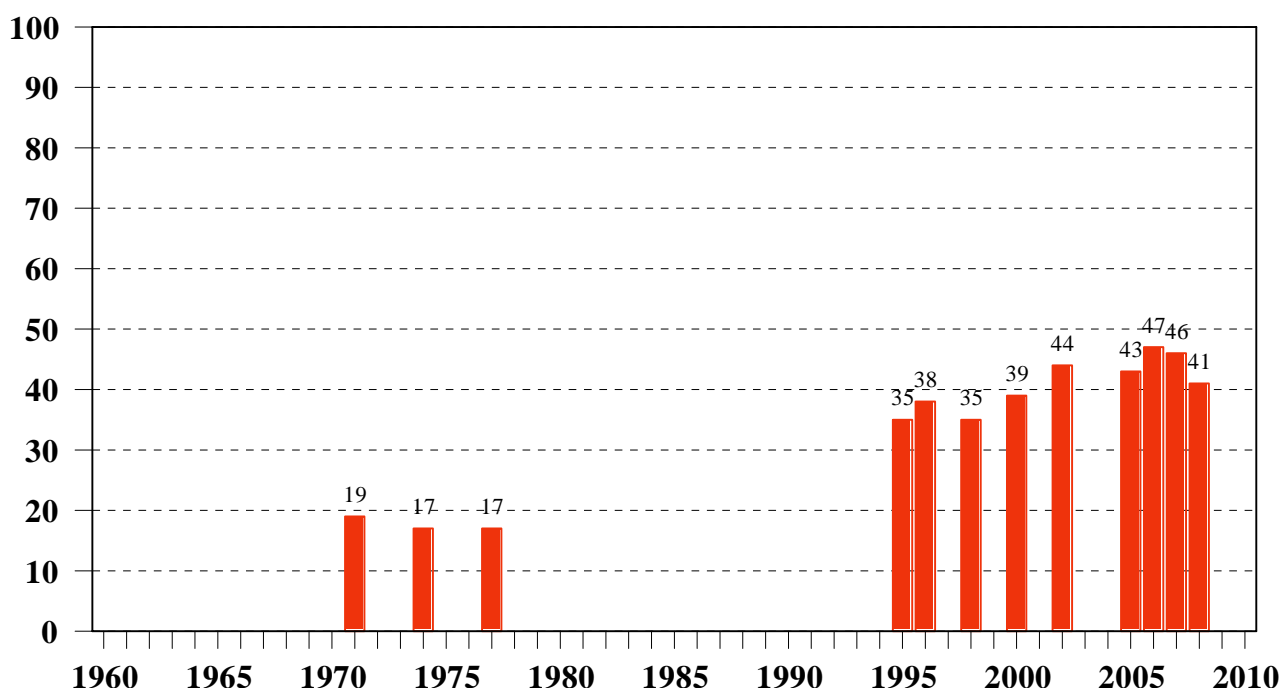
I 1995-96 var der 36 pct. af voldsofrene, der havde anmeldt det skete til politiet. I 2005-08 var det 44 pct., en – statistisk signifikant – stigning på otte procentpoint.

I figur 1 gives et mere detaljeret billede af anmeldelsesprocentens udvikling for samtlige de år siden 1971, hvor der er foretaget voldsofferundersøgelser, og hvor der er spurgt om eventuel anmeldelse.³ Den kraftigste stigning synes at være sket frem til begyndelsen af indeværende årtusinde, hvorefter der synes at være indtrådt en stagnation.

² For en nærmere redegørelse vedrørende disse offerundersøgelser gennemføres henvises til publikationerne herom: Vedrørende: 1995-96: Flemming Balvig: "Vold på gaden, i hjemmet og på arbejdet. Oversigt over resultater fra voldsofferundersøgelsen 1995/96", Rigspolitechefens Trykkeri, København, 1998. Vedrørende 2005-07: Flemming Balvig og Britta Kyvsgaard: "Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005-2007", Københavns Universitet/Justitsministeriet/Det Kriminalpræventive Råd/Rigspolitiet, oktober 2008, www.jm.dk. En rapport, der omfatter offerundersøgelserne i 2008, er i skrivende stund under udarbejdelse, og vil afløse den her nævnte rapport vedrørende 2005-2007.

³ De øvrige voldsofferundersøgelser, der er gennemført udover undersøgelserne i 1995-96 og 2005-08, er relativt små, og tallene følgelig forbundet med relativ stor statistisk usikkerhed.

Figur 1. Procent af adspurgte voldsofre, der har anmeldt volden til politiet eller hvor politiet ifølge de adspurgte har fået kendskab til forholdet på anden vis

3. Ændringer i voldens karakter som mulig forklaring

En ændring af voldens karakteristika eller ”sammensætning” kan ske på to måder. Den kan ske ved, at visse former for vold holder sig konstant, mens andre mindskes eller øges. Det implicerer en samlet stigning eller et samlet fald i volden, men dette er – som det fremgår af tabel 2 – ikke sket. For truslernes vedkommende, som der desværre ikke er basis for at analysere nærmere, er der sket et statistisk signifikant fald, ligesom der er et fald i den samlede risiko for at blive udsat for vold og/eller trusler.

Den anden mulighed er, at noget kan være øget, mens andet er blevet tilsvarende reduceret.

Den offentlige debat er til stadighed fuld af nye bud på ændringer i voldens karakter, fortrinsvis på stigninger. Bestemte temaer har dog vedholdende været i fokus i den periode, hvor offerundersøgelserne har været gennemført, nogle af dem især i den sidste del af perioden.

Temaet over alle temaer har været spørgsmålet om, hvorvidt voldens grovhed er øget. Komplexiteten i denne problemstilling er ofte fremhævet og skal ikke udfoldes her, blot er det nødvendigt at fremhæve, at ”grovhed” indeholder mange forskellige vinkler og dimensioner, som ikke nødvendigvis er indbyrdes forbundne.

Den mulige fysiske skade er en af dimensionerne. Hvis en relativt større del af ofrene er kommet fysisk til skade, kunne dette være et godt bud på, hvordan den øgede anmeldelsestilbøjelighed kunne forklares, for i udgangspunktet – dvs. i 1995-96 – forholdt det sig sådan, at hvor 43 pct. af de fysisk skadede havde politianmeldt forholdet, var det ”kun” 28 pct. af dem, der ikke var kommet til skade.⁴ Som det imidlertid fremgår af tabel 2, er der *ikke* sket nogen statistisk væsentlig ændring i andelen af fysisk skadede fra 1995-96 til 2005-08.

3.1. Anmeldelsestilbøjelighed og brug af våben

Særligt de seneste år har anvendelsen af våben, i særdeleshed knive og skydevåben, været stærkt i fokus. Og på dette område *er* der sket væsentlige ændringer, jf. tabel 2. Man skal være opmærksom på, at den måde, der er spurgt, betyder, at anvendelse af våben ikke nødvendigvis indebærer, at disse konkret har været brugt, eksempelvis at der har været hugget eller skåret med en kniv. Det omfatter også i et ukendt omfang situationer, hvor våben har været brugt til at true med.⁵ Ved siden af ”våben” er der spurgt om forekomsten af redskaber, såsom flasker, stole osv.

Tabel 2. Procent der i 1995-96 og 2005-08 har oplevet sig udsat for vold og/eller trusler om vold inden for det seneste år, samt udvalgte karakteristika ved den vold, man har været udsat for⁶

	1995-96	2005-08
Pct. der har oplevet sig udsat for vold seneste år ⁺	1,7 %	1,8 %
Pct. der har oplevet sig udsat for trusler seneste år ⁺⁺	4,8 %	4,0 %
Pct. der har oplevet sig udsat for vold og/eller trusler seneste år ⁺⁺⁺	5,5 %	5,0 %
Pct. hvor der er anvendt våben el. lign. ⁺⁺⁺⁺	13 %	19 %
Pct. af volds ofre, der kom fysisk til skade ⁺⁺⁺⁺⁺	56 %	53 %
Pct. hvor der var flere gerningspersoner ⁺⁺⁺⁺⁺	34 %	41 %
Pct. hvor gerningspersonen var en pige/kvinde ⁺⁺⁺⁺⁺	7 %	9 %
Pct. der fandt sted i forbindelse med udførelse af arbejde ⁺⁺⁺⁺⁺	19 %	26 %

⁺ $X^2 = 1,657$, $f = 1$, $p = 0,198$

⁺⁺ $X^2 = 25,415$, $f = 1$, $p = 0,000$ ***

⁺⁺⁺ $X^2 = 9,632$, $f = 1$, $p = 0,002$ **

⁺⁺⁺⁺ $X^2 = 9,668$, $f = 1$, $p = 0,002$ **

⁺⁺⁺⁺⁺ $X^2 = 1,232$, $f = 1$, $p = 0,267$

⁺⁺⁺⁺⁺ $X^2 = 6,176$, $f = 1$, $p = 0,013$ *

⁺⁺⁺⁺⁺ $X^2 = 1,185$, $f = 1$, $p = 0,276$

⁺⁺⁺⁺⁺ $X^2 = 6,663$, $f = 1$, $p = 0,010$ *

⁴ $X^2 = 10,265$, $f = 1$, $p = 0,001$ **

⁵ I løbet af 2009 ændres den måde, der spørges på, således at det ved hver voldsepisode bliver klart, hvorvidt et eventuelt våben konkret har været brugt eller alene har været anvendt til at true med.

⁶ På grund af mulige forskelle i vægtningsmetode kan der forekomme små afvigelser i de her præsenterede tal vedrørende perioden 1995-96 i forhold til tidligere publicerede oplysninger.

Tabel 3 viser, at anmeldelsestilbøjeligheden er steget for såvel vold, hvor der er anvendt våben, som hvor dette ikke er tilfældet, men stigningen i anmeldelsestilbøjeligheden er nu ikke længere statistisk signifikant. Umiddelbart synes den øgede anvendelse af våben således at være en væsentlig del af forklaringen på den øgede anmeldelsestilbøjelighed.

Tabel 3. Procent af de voldsudsatte, der har politianmeldt volden, set i forhold til om der ved volden er anvendt våben el.lign. eller ej, 1995-96 og 2005-08

	1995-96	2005-08
Anvendt våben el.lign. ⁺	51 %	64 %
Ikke anvendt våben el.lign. ⁺⁺	34 %	40 %
Alle ⁺⁺⁺	36 %	44 %

⁺ $X^2 = 2,924$, $f = 1$, $p = 0,087$

⁺⁺ $X^2 = 2,668$, $f = 1$, $p = 0,102$

⁺⁺⁺ $X^2 = 7,313$, $f = 1$, $p = 0,007^{**}$

Tallene bliver hurtigt meget små, hvis vi forsøger at kigge nærmere på de enkelte former for våben. Det mest sjældne er anvendelse af skydevåben. Her er der så få – i alt 15 for alle seks år – at en statistisk vurdering ikke er mulig. 11 af de 15 tilfælde er blevet anmeldt til politiet, dvs. 73 pct.

Anmeldelsestilbøjeligheden er steget betydeligt for såvel voldstilfælde, hvor der er anvendt kniv, som voldstilfælde, hvor dette ikke er tilfældet, jf. tabel 4. Sidstnævnte tendens er statistisk signifikant, mens den stigende anmeldelsestilbøjelighed ved knivanmeldelse ligger lige på grænsen. Med forbehold for de relativt små tal, ⁷ der netop gør det vanskeligt at ”opnå” statistisk signifikans ved knivtilfældene, kunne det jo godt se ud til, at der de senere år er sket et ordentligt spring i tilbøjeligheden til at anmelde vold, hvor der er brugt kniv. I 1995-96 var det knapt halvdelen af knivtilfældene, der blev politianmeldt (46 pct.), mens det i 2005-08 var tre ud af fire tilfælde (75 pct.). Man kunne godt forestille sig, at der her er tale om en reaktion, der bunder i de kampagner mod at gå med kniv i byen osv., som har været gennemført i perioden fra 2005-08.

Tabel 4. Procent af de voldsudsatte, der har politianmeldt volden, set i forhold til om der ved volden er anvendt kniv eller ej, 1995-96 og 2005-08

	1995-96	2005-08
Anvendt kniv ⁺	46 %	75 %
Ikke anvendt kniv ⁺⁺	36 %	43 %
Alle ⁺⁺⁺	36 %	44 %

⁺ $X^2 = 3,614$, $f = 1$, $p = 0,057$

⁺⁺ $X^2 = 5,311$, $f = 1$, $p = 0,021^{*}$

⁺⁺⁺ $X^2 = 7,313$, $f = 1$, $p = 0,007^{**}$

⁷ 13 tilfælde i perioden 1995-96 og 36 tilfælde i 2005-08.

Ved anvendelse af slagvåben er der ikke sket nogen ændring i anmeldelsestilbøjeligheden fra 1995-06 til 2005-08, jf. tabel 5. Knap 2 ud af hver 3 tilfælde er blevet anmeldt til politiet i hele perioden. Derimod er der en statistisk signifikant stigning i anmeldelsestilbøjeligheden for de voldstilfælde, hvor der ikke er anvendt slagvåben.

Tabel 5. Procent af de voldsudsatte, der har politianmeldt volden, set i forhold til om der ved volden er anvendt slagvåben eller ej, 1995-96 og 2005-08

	1995-96	2005-08
Anvendt slagvåben ⁺	64 %	65 %
Ikke anvendt slagvåben ⁺⁺	35 %	43 %
Alle⁺⁺⁺	36 %	44 %

⁺ $X^2 = 0,003$, $f = 1$, $p = 0,955$

⁺⁺ $X^2 = 0,7,028$, $f = 1$, $p = 0,008^{**}$

⁺⁺⁺ $X^2 = 7,313$, $f = 1$, $p = 0,007^{**}$

3.2. Anmeldelsestilbøjelighed og værtshusvold

En af de ”klassiske” situationer, hvor anvendelse af forhåndenværende redskaber tages i brug, er værtshusvolden, og det bekræftes da også i undersøgelsen, at det – sammen med gadevold o.lign. som jo meget vel kan være i tilknytning til værtshus- og forlystelsesmiljøet – er blandt disse voldsformer, at flasker, stole osv. anvendes relativt ofte. Bemærkelsesværdigt er det, at der i 1995-96 ikke var forskel i anmeldelsestilbøjeligheden i forhold til, om der var anvendt andre redskaber, hvilket jo er i modsætning til, hvad vi netop har konstateret for samtlige andre former for ”våben”.

Måske skyldes det, at der dengang herskede en vis ”tolerance” over for netop det ”klassiske” værtshuslagsmål, hvor man i relativt høj grad klarede disse situationer på egen hånd, og hvor værtshusholderen måske også undlod polititilkaldelse af frygt for at få inddraget sin alkoholbevilling mv.

I hvert fald har det ændret sig. Hvor 33 pct. af voldstilfældene, hvor der ved volden er anvendt andre redskaber end skydevåben, knive eller slagvåben, blev anmeldt i 1995-96, er det 62 pct. i 2005-08, jf. tabel 6. Der er samtidig sket en mindre, men dog ligeledes statistisk signifikant, stigning i anmeldelsestilbøjeligheden for voldstilfælde, hvor andre redskaber ikke er anvendt.

Tabel 6. Procent af de voldsudsatte, der har politianmeldt volden, set i forhold til om der ved volden er anvendt andre redskaber eller ej, 1995-96 og 2005-08

	1995-96	2005-08
Anvendt andre redskaber ⁺	33 %	62 %
Ikke anvendt andre redskaber ⁺⁺	36 %	43 %
Alle⁺⁺⁺	36 %	44 %

⁺ $X^2 = 5,338$, $f = 1$, $p = 0,008^{**}$

⁺⁺ $X^2 = 4,501$, $f = 1$, $p = 0,034^{*}$

⁺⁺⁺ $X^2 = 7,313$, $f = 1$, $p = 0,007^{**}$

Uanset den eventuelle sammenhæng mellem vold på værtshuse o.lign. og anvendelse af forhåndenværende redskaber ved voldsudøvelsen, bekræfter tabel 7, at værtshusvold i 1995-96 havde en signifikant lavere anmeldelsestilbøjelighed end andre former for vold under ét – 24 pct. over for 40 pct.⁸ Siden da er anmeldelsestilbøjeligheden for værtshusvold øget markant, og i 2005-08 er der ikke længere statistisk signifikant forskel på denne og så anmeldelsestilbøjeligheden for andre former for vold – 41 pct. over for 45 pct.⁹

Tabel 7. Procent af de voldsudsatte, der har politianmeldt volden, set i forhold til om volden er foregået på værtshus el.lign. eller ej, 1995-96 og 2005-08

	1995-96	2005-08
Vold foregået på værtshus el.lign. ⁺	24 %	41 %
Vold ikke foregået på værtshus el.lign. ⁺⁺	40 %	45 %
Alle⁺⁺⁺	36 %	44 %

⁺ $X^2 = 7,732$, $f = 1$, $p = 0,005^{**}$

⁺⁺ $X^2 = 1,778$, $f = 1$, $p = 0,182$

⁺⁺⁺ $X^2 = 7,313$, $f = 1$, $p = 0,007^{**}$

Det tyder på, at den særlige ”tolerance” over for værtshusslagsmål o.lign. er mindsket og nu stort set er væk. Det er interessant at konstatere, at offerundersøgelserne samtidig viser, at vold på værtshuse, restauranter m.v. er blevet væsentligt reduceret.¹⁰ Af de adspurgte var der i 1995-96 102, der tilkendegav, at de havde været udsat for værtshusvold el.lign., i 2005-2008, som omfatter næsten dobbelt så mange adspurgte, 119.

Sammenfattende kan det om anvendelse af våben i forbindelse med vold siges, at den øgning, der er sket heri, synes at forklare noget af stigningen i anmeldelsestilbøjeligheden, men at vi gennemgående også finder stigende anmeldelsestilbøjelighed, hvor våben o.lign. ikke er anvendt, så det kan ikke være hele forklaringen.

3.3. Anmeldelsestilbøjelighed og gruppevold

Ved siden af forekomsten af skader og anvendelsen af våben er antallet af gerningspersoner i det enkelte voldstilfælde en tredje central dimension med henblik på fastlæggelse af voldens alvorlighedsgrad. Man kan da også af tabel 8 se, at for såvel 1995-96 som for 2005-08 anmeldes gruppevold signifikant oftere til politiet end vold, hvor der kun er én gerningsperson.¹¹

⁸ $X^2 = 9,377$, $f = 1$, $p = 0,002^{**}$

⁹ $X^2 = 0,507$, $f = 1$, $p = 0,476$

¹⁰ Jf. Flemming Balvig og Britta Kyvsgaard, op.cit., s. 4.

¹¹ 1995-96: $X^2 = 7,928$, $f = 1$, $p = 0,005^{**}$, og 2005-08: $X^2 = 10,472$, $f = 1$, $p = 0,001^{**}$

Tabel 8. Procent af de voldsudsatte, der har politianmeldt volden, set i forhold til antallet af gerningspersoner, 1995-96 og 2005-08

	1995-96	2005-08
Flere gerningspersoner (gruppevold) ⁺	46 %	51 %
Kun en gerningsperson ⁺⁺	32 %	40 %
Alle ⁺⁺⁺	36 %	44 %

⁺ $X^2 = 1,187$, $f = 1$, $p = 0,276$

⁺⁺ $X^2 = 4,937$, $f = 1$, $p = 0,026^*$

⁺⁺⁺ $X^2 = 7,313$, $f = 1$, $p = 0,007^{**}$

Over tid er anmeldelsestilbøjeligheden steget for såvel gruppevold som for vold med én gerningsperson, men for gruppevoldens vedkommende er stigningen i anmeldelsestilbøjeligheden ikke statistisk signifikant. Den relative stigning, der er sket i forekomsten af gruppevold i Danmark fra 1995-96 til 2005-08, og det faktum, at man er mere tilbøjelig til at gå til politiet, når der er flere gerningspersoner, kan altså ikke i sig selv forklare, at den samlede anmeldelsestilbøjelighed er steget.

Der foreligger andre mulige ændringer i voldens karakteristika, hvor man kunne forestille sig den mulighed, at disse snarere har påvirket den samlede anmeldelsestilbøjelighed i nedadgående retning, dvs. at de kan have bidraget til – så at sige – at ”skjule”, hvor stor den reelle stigning er i den samlede anmeldelsestilbøjelighed.

3.4. Anmeldelsestilbøjelighed og ”pigevold”

En af disse mulige ændringer er en stigning i ”pigevold”.¹² Dette har været et fremtrædende tema i den offentlige diskussion af voldens karakter i Danmark de senere år, og såvel selvrapporteringsstudier¹³ som den officielle kriminalstatistik¹⁴ kunne da også tyde på, at piger/kvinder begår eller i hvert fald registreres for mere vold end tidligere. I selvrapporteringsstudierne, der belyser den faktiske udvikling i 14-15 års pigers vold fra 1999 til 2005, er stigningen registrerbar, men relativt lille. Samtidig er der et fald for i drengenes vold. Tendenserne i offerundersøgelserne er parallelle hermed: Der er en lille stigning, fra 7 til 9 pct. – jf. tabel 2 – i pige-/kvindeandelen, mens der er en reduktion i dreng-/mandsandelen. Ændringerne er *ikke* statistisk signifikante.

Når det kunne tænkes, at disse mulige forskydninger kunne påvirke den samlede anmeldelsestilbøjelighed, beror det på den forestilling, at piger/kvinder alt andet lige vil have mindre risiko for at blive anmeldt til politiet, når de udøver vold, end drenge/mænd. Den øgede kvindeandel og den mindskede mandeandel skulle derfor trække den samlede anmeldelses-tilbøjelighed i nedadgående

¹² Se også Annalise Kongstad: *Bagatelagtige forhold vedrørende tidligere kærester – om piger og vold*. Københavns Universitet 2008. www.jm.dk

¹³ Flemming Balvig: ”Den ungdom! – om den stadig mere omsiggribende lovløshed blandt unge i Danmark”, Det Kriminalpræventive Råd, juni 2006, især s. 21-23.

¹⁴ Jf. eksempelvis ”Udvikling i omfang og art af ungdomskriminalitet, 1998-2007”, Justitsministeriets Forskningsenhed, december 2008, især s. 6-7.

retning. At det ikke beror på en fordom at forestille sig, at voldelige piger/kvinder generelt set anmeldes mindre til politiet end voldelige drenge/mænd, fremgår af tabel 9. Såvel i 1995-96 som i 2005-08 var der en signifikant mindre tendens til at politianmelde piger/kvinder end drenge/mænd.¹⁵ Som det vil fremgå af det følgende, kan denne forskel ikke alene forklares ved forskelle i den type vold, piger/kvinder og drenge/mænd begår, eksempelvis med hensyn til voldens alvorlighedsgrad.

Tabel 9. Procent af de voldsudsatte, der har politianmeldt volden, set i forhold til om gerningspersonen var en mand eller en kvinde, 1995-96 og 2005-08

	1995-96	2005-08
Mandlig gerningsperson ⁺	38 %	45 %
Kvindelig gerningsperson ⁺⁺	10 %	33 %
Alle⁺⁺⁺	36 %	44 %

⁺ $X^2 = 5,162$, $f = 1$, $p = 0,023^*$

⁺⁺ $X^2 = 6,143$, $f = 1$, $p = 0,013^*$

⁺⁺⁺ $X^2 = 7,313$, $f = 1$, $p = 0,007^{**}$

Fra 1995-96 til 2005-08 er der sket en stigning i såvel tilbøjeligheden til at anmelde mandlige som kvindelige voldsudøvere. For begges vedkommende er stigningen statistisk signifikant. Ved fortolkning af udviklingen må man holde sig for øje, at de absolutte tal i undersøgelsen for kvinde volden er små (31 kvindelige gerningspersoner i 1995-96 og 76 i 2005-08). Det betyder dels vanskeligheder ved at "opnå" statistisk signifikans selv ved ret store forskelle, og dels at der ikke er mange analytiske muligheder for at trænge dybere ned i tallene via underopdelinger mv. Med denne begrænsning og dette forhold in mente er det bemærkelsesværdigt, at piger/kvinder næsten aldrig blev anmeldt for deres vold i 1995-96, hvor anmeldelsesprocenten kun var 10 pct., mens det i 2005-08 er hver tredje (33 pct.), der er blevet anmeldt. Det tyder på, at der er sket noget (særligt) på dette område igennem den halve snes år, der er mellem undersøgelserne, og i særdeleshed at den meget kraftigere udvikling, man kan se i piger/kvinder registreret for og eventuelt dømt for vold i kriminalstatistikken end i såvel selvrapporteringsundersøgelserne som offerundersøgelserne, helt eller delvist kan tænkes at bero på, at kvindelige voldsudøvere oftere og oftere anmeldes til politiet.¹⁶

Set i forhold til den almene øgning i anmeldelsestilbøjeligheden reduceres denne ikke nævneværdigt af den – som nævnt, ikke signifikante – stigning i kvindeandelen, ligesom denne reduktion reelt ophæves af den stærkere stigning i tilbøjeligheden til at anmelde kvindelige voldsudøvere end mandlige voldsudøvere.

¹⁵ 1995 -96: $X^2 = 10,208$, $f = 1$, $p = 0,001^{**}$, og 2005-08: $X^2 = 4,317$, $f = 1$, $p = 0,038^*$

¹⁶ Det kunne selvfølgelig være interessant at vide, hvilken forskel det så gør, om offeret er en pige/kvinde eller dreng/mand, men her bliver tallene meget små. I 1995-96 var der i undersøgelsen i alt kun 4 tilfælde, hvor offeret var en mand og gerningspersonen en kvinde. Ingen af dem blev anmeldt. I 2005-08 var der 16 tilfælde, hvoraf 7 (44 pct.) blev anmeldt. I 1995-96 var der 27 tilfælde, hvor såvel ofre som gerningspersoner var kvinder, heraf blev 3 anmeldt (11 pct.). Det tilsvarende antal tilfælde for 2005-08 var 60, hvoraf 18 blev anmeldt (30 pct.).

3.5. Anmeldelsestilbøjelighed og arbejdsrelateret vold

Et fjerde fremtrædende tema om ændringer i voldens karakteristika ved siden af våben, gruppe-/bandevold og pige-/kvindevold har været vold i forbindelse med udførelse af arbejde, såsom vold mod pædagoger, parkeringsvagter, fængselsbetjente m.fl.¹⁷ Man kunne forestille sig, at den arbejdsrelaterede vold gennemgående har en relativt lavere anmeldelsestilbøjelighed end andre former for vold, fordi det i en eller anden udstrækning kan være vold som de arbejdsudøvende mener, de må finde sig i i forbindelse med deres job, og som i hvert fald ikke betragtes som noget, politiet skal involveres i. Hvis dette er tilfældet, kan den statistisk signifikante øgning, der faktisk findes i arbejdsrelateret vold, jf. tabel 10, indebære, at stigningen i den samlede anmeldelsestilbøjelighed måske er kraftigere, end den umiddelbart tager sig ud.

Tabel 10. Procent af de voldsudsatte, der har politianmeldt volden, set i forhold til om volden er sket i forbindelse med arbejdets udførelse eller ej, 1995-96 og 2005-08

	1995-96	2005-08
Sket i forbindelse med arbejdets udførelse ⁺	31 %	39 %
Ikke sket i forbindelse med arbejdets udførelse ⁺⁺	38 %	46 %
Alle⁺⁺⁺	36 %	44 %

⁺ $X^2 = 1,849$, $f = 1$, $p = 0,174$

⁺⁺ $X^2 = 6,234$, $f = 1$, $p = 0,013^*$

⁺⁺⁺ $X^2 = 7,313$, $f = 1$, $p = 0,007^{**}$

Tabel 10 viser, at det ganske rigtigt forholder sig sådan, at vold udført i forbindelse med arbejdet sjældnere end anden vold anmeldes. Det gør sig gældende i såvel 1995-96 som 2005-08, men forskellene er ret små, og de er ikke statistisk signifikante.¹⁸

Over tid er anmeldelsestilbøjeligheden steget for såvel vold udført i forbindelse med arbejde som andre former for vold under ét, oven i købet med det samme antal procentpoint (8), men det er kun for den stigende anmeldelsestilbøjelighed for anden vold under ét, at stigningen er statistisk signifikant.

Der er således ikke noget, der tyder på, at ændringen i voldens karakter i retning af mere arbejdsrelateret vold har haft en væsentlig indflydelse på væksten i den samlede anmeldelsestilbøjelighed.

3.6. Samlet vurdering af betydningen af de enkelte forhold

Selv om de fire temaer eller karakteristika, der er gennemgået her, nok kan påstås at have været de mest fremtrædende i perioden, når det drejer sig om mulige ændringer, har der da imidlertid også

¹⁷ I modsætning til udviklingen i kvindevold mv. har udviklingen i vold i forbindelse med arbejdets udførelse været genstand for en del større forskningsprojekter, jf. bl.a. Peter Kruize, David Sørensen & David Dreyer Lassen: "Vold mod offentligt ansatte", Syddansk Universitetsforlag, 2008.

¹⁸ 1995-96: $X^2 = 1,249$, $f = 1$, $p = 0,174$, og 2005-08: $X^2 = 2,608$, $f = 1$, $p = 0,160$

været andre, selv om det her nok mere har været diskussioner omkring et givet problems eksistens snarere end om dette problems udvikling, endsige fordi der har foreligget noget, der skulle give anledning til at mene, der var sket ændringer.

På den anden side er der jo heller ikke noget, der tilsiger, at fordi man i samfundsdebatten ikke har fokuseret på bestemte ændringer, at de så ikke er sket. Ud fra, hvad der er muligt i nærværende undersøgelse, er der analyseret en række yderligere forhold såsom offerets køn, offerets alder, gerningspersonen alder, relation mellem offer og gerningsperson, om volden er sket på offentligt område eller ej m.m., uden at der er fundet yderligere betydende ændringer i voldens sammensætning og karakteristika,¹⁹ som ville have et indbygget potentiale for at påvirke den samlede anmeldelsestilbøjelighed.

Ændringer i alle de fire fremhævede og af samfundsdebatten afledte karakteristika kan tænkes at indgå i et komplekst samspil, der påvirker anmeldelsestilbøjeligheden på en måde, som vi ikke umiddelbart har fået frem ved at sætte fokus på hver af de enkelte karakteristika for sig. For at vurdere denne mulighed har vi gennemført en regressionsanalyse, hvor politimæssig anmeldelse er den afhængige variabel. Spørgsmålet, der herved besvares, er: Er der en stigning i anmeldelsestilbøjeligheden fra 1995-96 til 2005-08, hvis vi holder eventuelle ændringer i skader, anvendelse af våben, antallet af gerningspersoner, gerningspersonens køn samt i omfanget af arbejdsrelateret vold konstant? Resultatet af regressionsanalysen fremgår af oversigt 1.

Oversigt 1. Resultatet af lineær regressionsanalyse (stepwise) med politianmeldelse som afhængig variabel

Inkluderede variable	Beta	t	Signifikans
(Konstant)		9,248	0,000***
Anvendelse af våben	0,158	5,678	0,000***
Fysiske skader	0,103	3,748	0,000***
Gerningspersonens køn	0,093	3,387	0,001**
Antal gerningspersoner	0,082	2,950	0,003**
Undersøgelsesperiode	-0,063	-2,286	0,022*
Ekskluderede variable	Beta	t	Signifikans
Under udførelse af arbejde	-0,016	-0,542	0,588

Model: $R = 0,251$, $R^2 = 0,063$

Alle faktorer, bortset fra om volden er sket i forbindelse med udførelse af arbejde, viser sig at have en selvstændig og statistisk signifikant sammenhæng med anmeldelsestilbøjeligheden. Det gælder altså også undersøgelsesperioden.

¹⁹ Se også Flemming Balvig og Britta Kyvsgaard, ovf. cit., s. 4.

Det kan således konkluderes, at en øget anvendelse af våben i forbindelse med den vold, der foregår i samfundet, er noget af forklaringen på, at anmeldelsestilbøjeligheden er steget fra 1995-96 til 2005-08, men at dette langt fra er hele forklaringen. Der synes også at være sket en stigning i anmeldelsestilbøjeligheden uafhængig af de nævnte ændringer, dvs. at der i 2005-08 anmeldes en større andel af voldstilfældene end i 1995-96.

4. Ændret reaktion på volden som mulig forklaring

Spørgsmålet er, hvorledes denne vækst i tilbøjeligheden til at anmelde vold skal forklares. Umiddelbart kan man forestille sig to hovedhypoteser omkring, hvad denne generelle tendens består i, og hvad der er dens baggrund. De to hovedhypoteser udelukker ikke hinanden.

For det første kan man forestille sig, at det beror på en mindsket tolerance over for fysiske overgreb, altså en ændret holdning, hvor man ser med stigende alvor og mishag på denne form for handlinger. Derfor skal der mindre til, for at man reagerer, herunder med politianmeldelse. Dette kan igen ses som et udslag af en endnu mere generel mulig tendens til øget værd- og værdisætning af den personlige fysiske integritet og sundhed i samfundet.

For det andet kan man forestille sig, at det beror på en øget oplevelse af magtesløshed, og derved også en øget afhængighed af at få andres, herunder politiets assistance, når der opstår problemer. Også dette kan ses som et muligt udslag af en mere generel tendens, som vedrører den sociale kontrol i samfundet. Der tænkes her især på, at tryghedens fundament for den enkelte ændres fra de primære relationer (især familie, venner osv.) til samfundsmæssige eller sekundære relationer, hvor forventningen/kravet i stigende grad bliver, at samfundets skal beskytte en mod farer, såsom sygdom (sundhedssystemet) og overgreb (retssystemet).

Man bør heller ikke se bort fra muligheden af helt pragmatiske forklaringer, som f.eks. den enorme vækst, der i perioden er sket i mobiltelefoner. I 1995 var mobiltelefonen endnu i sin vorden, mens den i 2008 nærmest er blevet hvermandseje, specielt for de unge og yngre, og det er her, volden først og fremmest forekommer. Mobiltelefonen gør det langt lettere i en række forskellige situationer at kontakte politiet, såvel for ofre som for vidner.

Som nævnt udelukker disse, og givetvis en række andre, muligheder ikke hinanden, og vi har ikke data til rådighed, der mere definitivt vil kunne bruges til at vurdere, hvad der er mere eller mindre rigtigt.

I hvert fald synes antagelsen om den mindskede tolerance over for eller større misbilligelse af vold at have noget på sig. Denne er særlig relevant, når det drejer sig om vold, ”hvor der ikke er sket

noget”, dvs. hvor der ikke foreligger fysisk skade. Her spiller det en væsentlig rolle for anmeldelse eller ej, hvor uacceptabel man synes selve den begåede handling er.

Af tabel 11 fremgår det, at den stærkeste vækst netop er sket i anmeldelsestilbøjeligheden for vold, der ellers ikke har medført synlige mærker eller fysiske skader (og som i øvrigt også af samme grund bevismæssigt vil være meget vanskeligt at pådømme). For vold med fysiske skader er anmeldelsesprocenten øget fra 43 til 49 fra 1995-96 til 2005-08, en øgning der ikke er statistisk signifikant. For vold, der ikke har medført synlige mærker eller fysiske skader, er anmeldelsesprocenten steget fra 28 til 39, hvilket er en statistisk signifikant stigning.

Tabel 11. Procent af de voldsudsatte, der har politianmeldt volden, set i forhold til om volden har medført fysiske skader eller ej, 1995-96 og 2005-08

	1995-96	2005-08
Fysiske skader ⁺	43 %	49 %
Ikke fysiske skader ⁺⁺	28 %	39 %
Alle⁺⁺⁺	36 %	44 %

⁺ $X^2 = 1,989$, $f = 1$, $p = 0,158$

⁺⁺ $X^2 = 7,354$, $f = 1$, $p = 0,007^{**}$

⁺⁺⁺ $X^2 = 7,313$, $f = 1$, $p = 0,007^{**}$

En anden mulighed for at se på reaktioner over for selve handlingen ”vold” er at se på de personer, der udsættes mange gange, og hvoraf der givetvis kan identificeres mange, der har betragtet det som et livsvilkår specielt i forbindelse med bestemte former for arbejde (fx på et behandlingssted for psykisk afvigende), jf. også bemærkninger herom tidligere. Hvis der er tale om en kraftigere reaktion over for selve handlingen, kunne man i denne gruppe forvente en stigende anmeldelsestilbøjelighed.

Mulighederne for at analysere denne gruppe nærmere er imidlertid meget små i det foreliggende materiale. Hvad vi kan gøre er at se på de svarpersoner, der inden for det seneste år forud for udspørgningstidspunktet tidligere har været udsat for vold, altså personer som har været udsat for vold mindst to gange inden for det seneste år. Det er gjort i tabel 12.

Tabel 12. Procent af de voldsudsatte, der har politianmeldt det seneste tilfælde af vold, set i forhold til om offeret har været udsat for vold flere gange i det seneste år, 1995-96 og 2005-08

	1995-96	2005-08
Udsat for vold flere gange ⁺	28 %	36 %
Udsat for vold én gang ⁺⁺	39 %	48 %
Alle⁺⁺⁺	36 %	44 %

⁺ $X^2 = 1,922$, $f = 1$, $p = 0,166$

⁺⁺ $X^2 = 6,083$, $f = 1$, $p = 0,014^{*}$

⁺⁺⁺ $X^2 = 7,313$, $f = 1$, $p = 0,007^{**}$

Som forventet kan man registrere, at de, der har været udsat flere gange, har en lavere anmeldelsestilbøjelighed end dem, der alene har været udsat en enkelt gang inden for et år.²⁰ Der *er* en stigning i anmeldelsestilbøjeligheden for dem, der har været udsat flere gange, men den er ikke statistisk signifikant – og den er under alle omstændigheder ikke så stærk som for dem, der ”kun” har været udsat én gang for vold inden for det seneste år.

Også de, der udover volden har været udsat for trusler inden for det seneste år, har en lavere anmeldelsestilbøjelighed end dem, der alene har været udsat for vold, jf. tabel 13.²¹

Tabel 13. Procent af de voldsudsatte, der har politianmeldt volden, set i forhold til om offeret yderligere også har været udsat for trusler inden for det seneste år, 1995-96 og 2005-08

	1995-96	2005-08
Har været udsat for trusler ⁺	30 %	40 %
Har ikke været udsat for trusler ⁺⁺	44 %	47 %
Alle⁺⁺⁺	36 %	44 %

⁺ $X^2 = 6,001$, $f = 1$, $p = 0,014^*$

⁺⁺ $X^2 = 0,780$, $f = 1$, $p = 0,377$

⁺⁺⁺ $X^2 = 7,313$, $f = 1$, $p = 0,007^{**}$

Der er sket en stigning i anmeldelsestilbøjeligheden for dem, der tillige har været udsat for trusler. Denne stigning er – i modsætning til tilfældet for dem, der ikke også har været udsat for trusler – statistisk signifikant.

Mens den øgede tilbøjelighed til at anmelde arbejdsrelateret vold antages at reflektere en øget afstandtagen over for selve voldshandlingen, så skal især den øgede anmeldelse af pige-/kvindevold nok tolkes som en mindsket tilbøjelighed til at betragte vold visse grupperes vold som *undskyldelig*. Dette kan ses som en øget tendens til nul-tolerance: Vold er vold, og den er uacceptabel, uanset hvem der begår den.

I samme lys skal den øgede anmeldelsestilbøjelighed i forhold til værtshushold antagelig ses. Alkohol har været en af de mest brugte forklaringer på – og undskyldninger for – vold: Han kan/kunne jo ikke gøre for det, for han var fuld. Den kraftigt øgede anmeldelsestilbøjelighed for værtshusvold kan være et tegn på en svindende accept af, at alkohol er en undskyldning for vold.

Alkohol-volden har to sider. Offeret kan have været påvirket – og gerningspersonen kan have været påvirket.

Af tabel 14 fremgår det, at ofre, der er påvirkede, er noget mindre tilbøjelige til at anmelde volden til politiet end ofre, der ikke er det, formentlig fordi de ofte føler selv at have en del af skylden for

²⁰ 95 -96: $X^2 = 4,519$, $f = 1$, $p = 0,034^*$, og 2005-08: $X^2 = 11,070$, $f = 1$, $p = 0,001^{**}$

²¹ 95 -96: $X^2 = 7,827$, $f = 1$, $p = 0,005^{**}$, og 2005-08: $X^2 = 4,085$, $f = 1$, $p = 0,043^*$

det skete og/eller ikke mener, de vil blive troet el.lign. Der er en noget større andel af de påvirkede ofre, der har anmeldt i 2005-08 end i 1995-96, men forskellen er ikke statistik signifikant. Egen alkoholpåvirkning holder altså stadig mange ofre tilbage fra at gå til politiet.

Tabel 14. Procent af de voldsudsatte, der har politianmeldt volden, set i forhold til om offeret var påvirket af alkohol/stoffer eller ej, 1995-96 og 2005-08

	1995-96	2005-08
Offer påvirket ⁺	33 %	39 %
Offer ej påvirket ⁺⁺	39 %	48 %
Alle⁺⁺⁺	36 %	44 %

+ $X^2 = 1,809$, $f = 1$, $p = 0,179$

++ $X^2 = 5,041$, $f = 1$, $p = 0,025^*$

+++ $X^2 = 7,313$, $f = 1$, $p = 0,007^{**}$

Også gerningspersonens alkoholpåvirkning sænker tilbøjeligheden til at anmelde volden til politiet, men her har situationen ændret sig væsentligt fra 1995-96 til 2005-08, jf. tabel 15. Der er en stærkt stigende tilbøjelighed til at anmelde også påvirkede gerningspersoner til politiet. I 2005-08 er forskellen mellem anmeldelsestilbøjeligheden for påvirkede og ikke-påvirkede gerningspersoner ikke længere statistisk signifikant.²²

Tabel 15. Procent af de voldsudsatte, der har politianmeldt volden, set i forhold til om gerningspersonen var påvirket af alkohol/stoffer eller ej, 1995-96 og 2005-08

	1995-96	2005-08
Gerningsperson påvirket ⁺	33 %	43 %
Gerningsperson ej påvirket ⁺⁺	41 %	46 %
Alle⁺⁺⁺	36 %	44 %

+ $X^2 = 7,218$, $f = 1$, $p = 0,007^{**}$

++ $X^2 = 0,858$, $f = 1$, $p = 0,354$

+++ $X^2 = 7,313$, $f = 1$, $p = 0,007^{**}$

En tredje hovedgruppe, over for hvilken det i særligt grad er let at finde undskyldninger og forklaringer, der bevirker, at man ikke ønsker politiet tilkaldt, er kendskab til gerningspersonen. Her finder vi akkurat det samme mønster som for påvirkede gerningspersoner: Folk, man kender, anmeldes sjældnere til politiet end folk, man ikke kender, men fra 1995-96 til 2005-08 er der sket en statistisk signifikant stigning i tilbøjeligheden til også at anmelde gerningspersoner, som man kender, jf. tabel 16.

Der er dog den forskel sammenlignet med gerningspersonens påvirkethed, at man ved kendte gerningspersoner – trods mindskningen af forskellen – stadig i 2005-08 finder en signifikant mindre tilbøjelighed til at anmelde disse.²³

²² 95 -96: $X^2 = 3,811$, $f = 1$, $p = 0,048^*$, og 2005-08: $X^2 = 0,465$, $f = 1$, $p = 0,495$

²³ 95 -96: $X^2 = 16,185$, $f = 1$, $p = 0,000^{***}$, og 2005-08: $X^2 = 11,885$, $f = 1$, $p = 0,001^{**}$

Tabel 16. Procent af de voldsudsatte, der har politianmeldt volden, set i forhold til om de kender gerningspersonen eller ej, 1995-96 og 2005-08

	1995-96	2005-08
Kendte gerningsperson ⁺	24 %	36 %
Kendte ikke gerningsperson ⁺⁺	44 %	49 %
Alle⁺⁺⁺	36 %	44 %

⁺ $X^2 = 6,715$, $f = 1$, $p = 0,010$ *

⁺⁺ $X^2 = 1,756$, $f = 1$, $p = 0,185$

⁺⁺⁺ $X^2 = 7,313$, $f = 1$, $p = 0,007$ **

Hvilke grupper af kendte gerningspersoner er man nu – sammenlignet med tidligere – især tilbøjelige til at anmelde til politiet? Det kan man få en idé om i tabel 17, hvor anmeldelsesprocentens størrelse er angivet for forskellige typer af relationer mellem offer og gerningsperson. I tabellen er tillige anført det antal udspurgte, procenterne er baseret på, og som det ses, drejer det sig i mange tilfælde om ganske få personer med tilsvarende stor usikkerhed til følge. Af samme grund er der ikke her forsøgt udregnet statistisk signifikans

Tabel 17. Procent af de voldsudsatte, der har politianmeldt volden, set i forhold til relationen til gerningspersonen, 1995-96 og 2005-08. I parentes er angivet antal udspurgte.

	1995-96	2005-08
Nuværende ægtefælle/samlever	10 % (10)	15 % (13)
Tidligere ægtefælle/samlever/kæreste	32 % (19)	60 % (30)
Anden familie	43 % (7)	67 % (9)
Tidligere ven/bekendt	11 % (19)	31 % (36)
Bekendt > 24 timer	32 % (28)	45 % (74)
Bekendt < 24 timer	27 % (11)	33 % (6)
Person i afhængighedsforhold	15 % (20)	8 % (25)
Anden kendt	26 % (46)	32 % (96)

Bortset fra personer i afhængighedsforhold er anmeldestilbøjeligheden steget for alle grupper af kendte relationer til gerningspersonen. Mest bemærkelsesværdigt er fordoblingen af anmeldestilbøjeligheden for vold begået af en tidligere ægtefælle/samlever/kæreste. Men som nævnt, der er tale om små tal og usikre tendenser.

5. Sammenfatning

I perioden 1995-96 og 2005-08 er i alt knapt 72.000 repræsentativt udvalgte danskere i aldersgruppen mellem 16 år og 74 år blevet udspurgt, om de har været udsat for vold, og om de i givet fald har anmeldt volden til politiet.

Fra 1995-96 til 2005-08 er der ikke sket nogen ændring i, hvor mange der har oplevet sig udsat for vold i det seneste år forud for udspørgningstidspunktet, men der er sket en øgning af anmeldelsestilbøjeligheden: Fra 36 pct. i 1995-96 til 44 pct. i 2005-08.

De gennemførte analyser tyder på, at den øgede anmeldelsestilbøjelighed i en vis udstrækning beror på ændringer i voldens karakter, herunder især en øget brug af forskellige former for våben eller redskaber fra 1995-96 til 2005-08.

Der synes imidlertid også at være tale om en reel øget anmeldelsestilbøjelighed, der giver sig udslag i, at næsten alle former for vold oftere er blevet meldt til politiet i 2005-08 end i 1995-96. Dette kan skyldes en skærpet holdning til vold som fænomen og en øget afstandstagen over for fysiske overgreb som sådan. Tolkningen bekræftes af en særlig stærk tendens til øget anmeldelsestilbøjelighed for vold, der ikke har medført synlige mærker eller fysiske skader, samt en øget anmeldelsestilbøjelighed for arbejdsrelateret vold.

Det giver sig også udtryk i en mindre tolerance over for vold begået af personer og i situationer, der ellers tidligere i ret ringe grad blev meldt til politiet. Det gælder vold begået af kvinder, vold begået på værtshuse, vold begået af berusede personer og vold begået af personer i nære relationer, herunder tidligere ægtefæller/samlevende/kærester.

De foreliggende oplysninger tyder på, at anmeldelsestilbøjeligheden i særlig grad er steget, når der anvendes kniv i forbindelse med volden. Det er en interessant mulighed, at dette kan være en reaktion på en øget fokus på dette fænomen, der netop har gjort sig gældende de senere år i form af kampagner mv. vedrørende knivvold. Den større opmærksomhed og den samfundsmæssige understregning af problemets alvor kan have fået flere til at henvende sig til politiet, når de selv er blevet udsat for knivvold eller har været vidne til, at andre er blevet det. Noget helt tilsvarende kan man forestille sig omkring pigevold.

I princippet kan årsagssammenhængen dog ligeså vel være den anden vej rundt, dvs. at flere anmeldelser har skabt større offentlige opmærksomhed.

I den udstrækning, at det offentlige fokus og anmeldelsestilbøjeligheden overhovedet påvirker hinanden, er det mest sandsynlige måske, at påvirkningen går begge veje, dvs. at større offentligt fokus

skubber anmeldelsestilbøjeligheden i opadgående retning, og at et øget antal anmeldelser skaber offentligt fokus.

Uanset hvordan det hænger sammen, og hvad grunden hertil er, betyder ændringerne i anmeldelsestilbøjeligheden, at man må udøve stor varsomhed, når opgørelser over den anmeldte vold eller særlige former for anmeldt vold såsom pigesteal, knivvold mv. forsøges anvendt til vurdering af, om volden og dens former *reelt* har ændret sig.